

A GVI 2024. januári negyedéves konjunktúrafelvételének eredményei

Budapest, 2024. február

MKIK GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET
INSTITUTE FOR ECONOMIC AND ENTERPRISE RESEARCH

AZ MKIK GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSKUTATÓ INTÉZET OLYAN NONPROFIT KUTATÓMŰHELY, AMELY ELSŐSORBAN ALKALMAZOTT KÖZGAZDASÁGI KUTATÁSOKAT FOLYTAT. CÉLJA, HOGY ELMÉLETILEG ÉS EMPIRIKUSAN MEGALAPOZOTT ISMERETEKET ÉS ELEMZÉSEKET NYÚJTSON A MAGYAR GAZDASÁG ÉS A MAGYAR VÁLLALKOZÁSOK HELYZETÉT ÉS KILÁTÁSAIT BEFOLYÁSOLÓ GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI FOLYAMATOKRÓL.

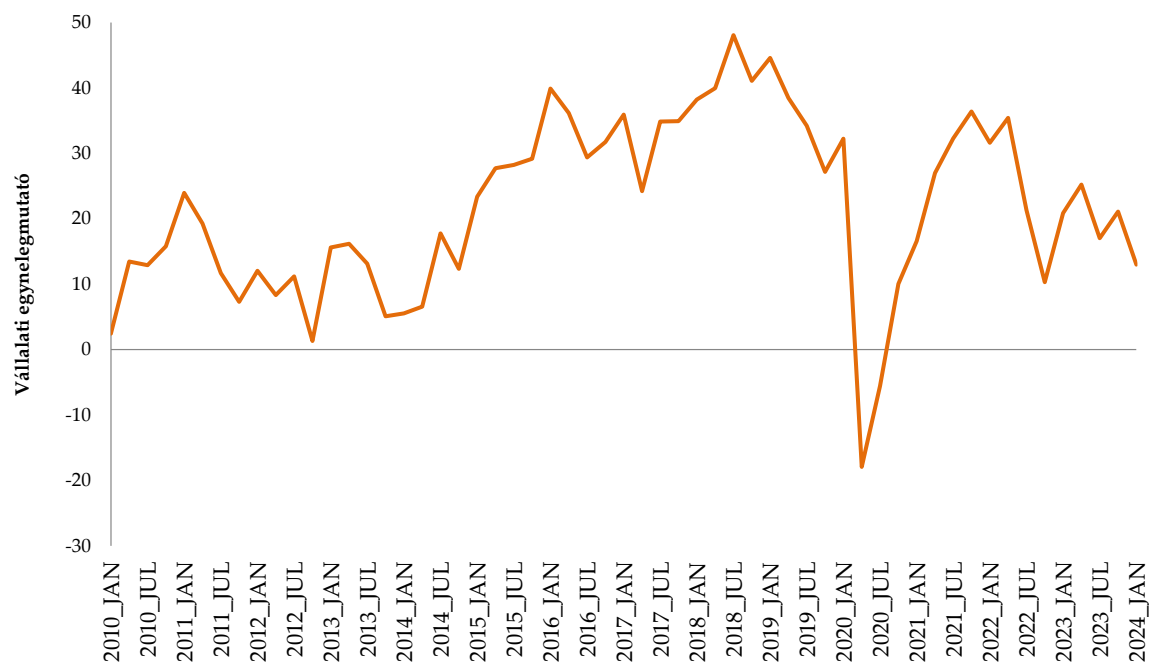
A KÉZIRAT LEZÁRVA

2023. FEBRUÁR 2.
BUDAPEST

1. Konjunktúra és Bizonytalansági mutató

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) negyedéves vállalati konjunktúrafelmérésében 350 cégvezető véleményét kérdeztük cégük üzleti helyzetéről és kilátásairól.¹ A 2024. januári adatfelvétel eredményei szerint 2023 októberéhez képest a Negyedéves Konjunktúramutató +21-ről +13 pontra csökkent (lásd 1.1. ábra). 2023 folyamán javuló és romló időszakok felváltva követték egymást, ennek eredményeként a Konjunktúramutató jelenlegi értéke mindössze 3 ponttal áll magasabb szinten a 2022. októberi mélypontjához viszonyítva. Ezt megelőzően a Negyedéves Konjunktúramutató a koronavírus-járvány második hullámának időszakában, 2020 októberében (+10 pont) vett fel hasonló értéket, a járványt megelőzően pedig legutóbb 2014 októberében (+12 pont) állt hasonló szinten.

1.1. A Negyedéves Konjunktúramutató alakulása, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható érték száz-as skálára vetített aggregált egyenlegmutató (számításának módszerét a Függelék tartalmazza). Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

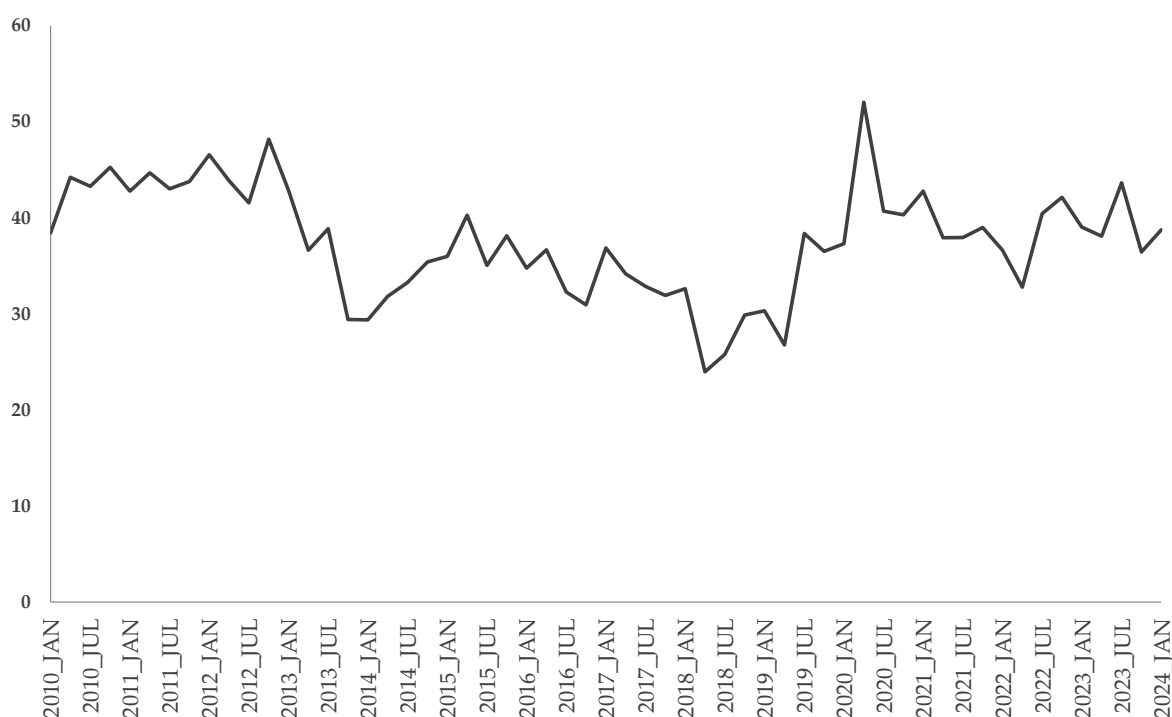
¹ A teljes mintára vonatkozóan – amely 278 kis- és középvállalkozást (20–249 fő között) és 72 nagyvállalkozást (250 fő felett) tartalmaz – a Negyedéves Konjunktúramutatót és a Negyedéves Bizonytalansági Mutatót számítjuk ki. A Negyedéves Konjunktúramutató, illetve a Negyedéves Bizonytalansági Mutató kiszámításának módját a Függelékben közöljük.

A Negyedéves Konjunktúramutató esetén az eredményeket a 2019. júliusi adatfelvételtől kezdve súlyozzuk, amely alapján a válaszoló vállalatok mintája reprezentatívnak tekinthető a bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulás szempontjából, az ágazatok és a foglalkoztatottak száma szerint. (Az alkalmazott súlyokat a Mellékletben közöljük.) A súlyozáshoz a KSH adatait használtuk fel, amelyek alapján a korábbi adatfelvételi hullámokat is visszamenőlegesen, egységesen súlyoztuk.

A GVI konjunktúravizsgálatának célja a vállalatvezetők aktuális, rövid távú üzleti várakozásainak feltérképezése, amely a vállalkozók számára az adatfelvétel idején rendelkezésre álló információkra, szubjektív helyzetértékelésükre támaszkodik.

A Negyedéves Bizonytalansági Mutató értéke 2024. januárban 39 pontos szinten áll, októberhez képest három pontos emelkedés tapasztalható. Ez arra utal, hogy a hazai vállalkozások helyzetértékelése októberhez képest növekvő mértékben bizonytalan, széttartó. A Bizonytalansági Mutató mostani értéke a 2023. január–áprilisi időszak, valamint a 2021. április-októberi adatok mellett a járványt megelőzően a 2019. júliusban tapasztalt értéknek feleltethető meg leginkább (lásd 1.2. ábra).

1.2. A Negyedéves Bizonytalansági Mutató alakulása, 2010. 01– 2024. 01.

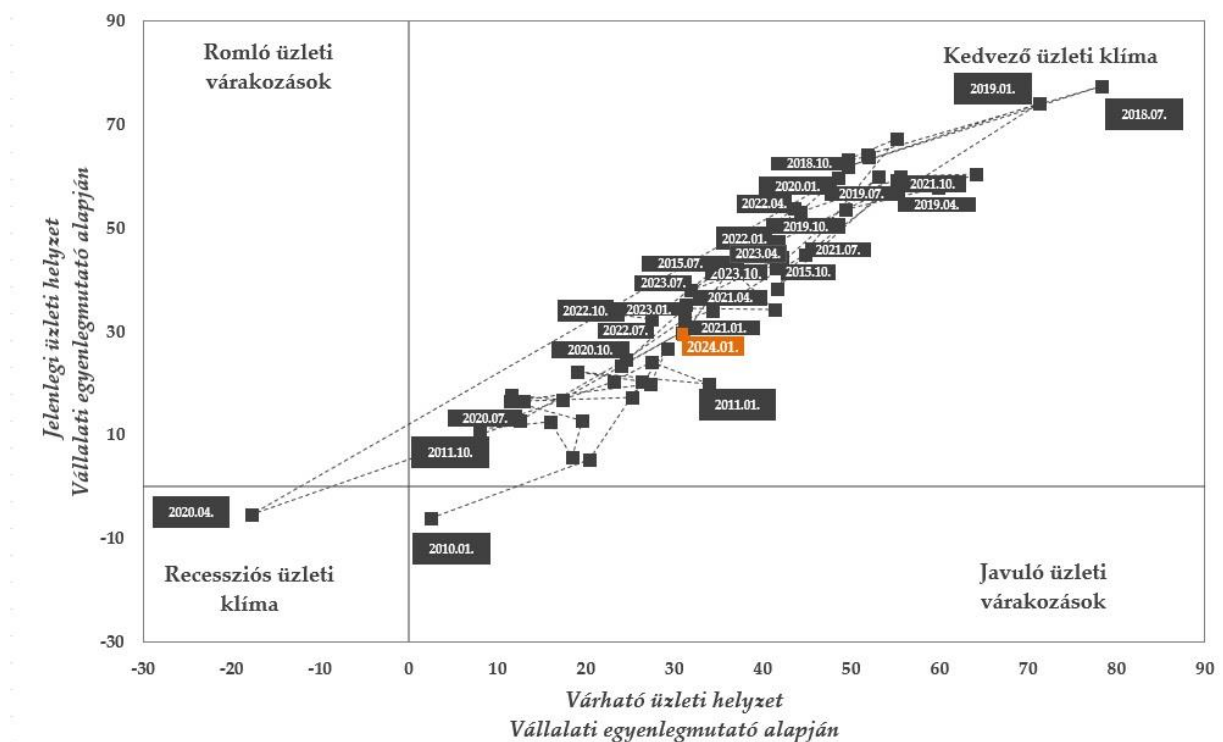
	2023. ápr.	2023. júl.	2023. okt.	2024. jan.
Negyedéves Konjunktúramutató	25	17	21	13
Negyedéves Bizonytalansági Mutató	38	44	36	39

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható érték a Negyedéves Konjunktúramutató szórása (számításának módszerét a Függelék tartalmazza).

A jelenlegi üzleti helyzet egyenlegmutatója 2023 októberéhez képest +44-ről +29 pontra, a várható üzleti helyzet megítélése pedig +37-ről +31 pontra csökkent (lásd 1.3 ábra). A vállalkozások januári helyzetértékelése és várakozásai továbbra is kedvezőek, az októberi javulást követően azonban ismét a 2023. januári szinthez hasonló értékeket tapasztaltunk a várakozások tekintetében, a jelenlegi helyzet megítélése pedig a közelmúltban a 2022. júliusi szinthez áll legközelebb. A jelenlegi és a várható üzleti helyzet mutatója ezt megelőzően, a koronavírus-járvány alatt leginkább a 2021. január, illetve azt megelőzően a 2014. július folyamán tapasztalt értékekhez áll közel a 2024. januári adatfelvétel során.

1.3. A jelenlegi és a várható üzleti helyzet alakulása, 2010. 01– 2024. 01.

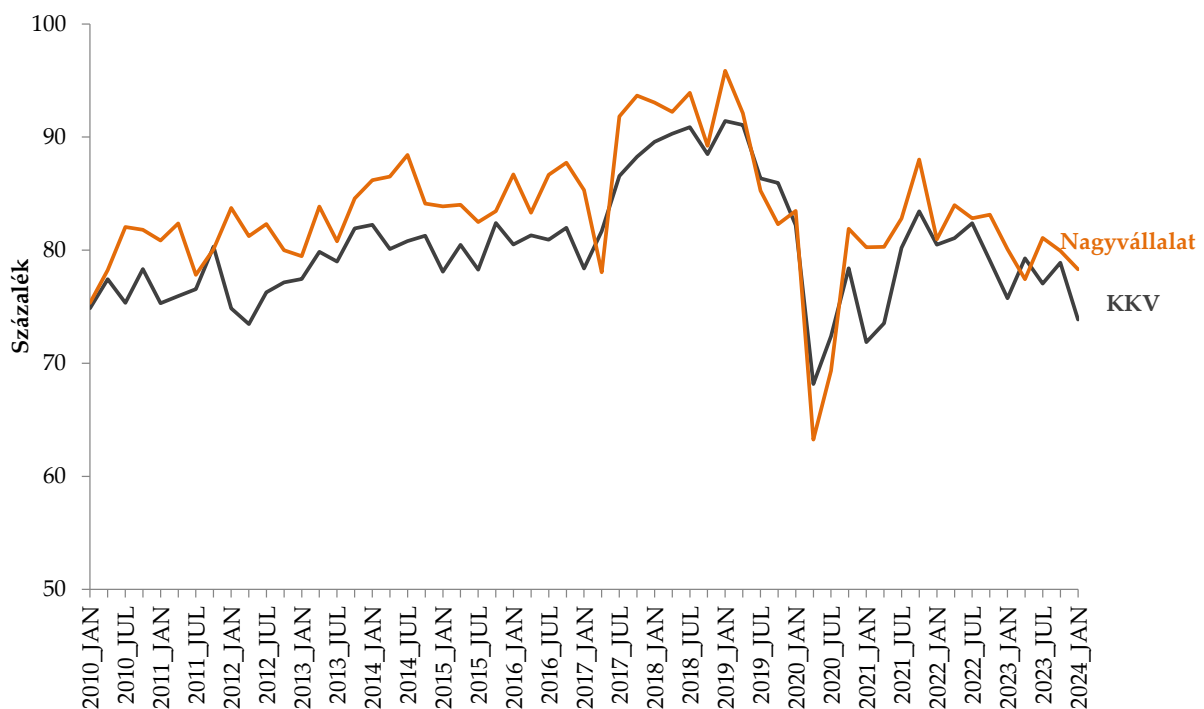

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozások átlagos kapacitáskihasználtsága januárban összességében 77 százalékos, a 20–249 főt foglalkoztató kis- és középvállalkozások körében 74, míg a legalább 250 főt foglalkoztató nagyvállalatok körében 78 százalékon áll. 2023 októberéhez képest a kis- és középvállalkozások kapacitáskihasználtsága 5, a nagyvállalatoké pedig 2 százalékponttal csökkent. Az előző év azonos időszakához viszonyítva a nagyvállalatok és a kis- és középvállalkozások körében egyaránt 2 százalékponttal alacsonyabb a kapacitáskihasználtság átlagos értéke. A koronavírus-járvány kitörését követő, 2020. áprilisi adatfelvételhez viszonyítva a nagyvállalatok esetén 15, míg a kis- és középvállalkozások körében 6 százalékponttal magasabb átlagos kapacitáskihasználtság tapasztalható jelenleg. A 2024. januárban tapasztalt érték a nagyvállalatok esetén a 2023. áprilisi, a 2021. január–áprilisi, illetve a járványt megelőző időszakban a 2017. áprilisi adatokhoz áll legközelebb. A kis- és középvállalkozások esetén korábban leginkább 2021. áprilisban, a koronavírus-járványt megelőzően pedig 2012. áprilisban mutatott hasonló értékeket a kapacitáskihasználtság átlagos szintje.

1.4. Átlagos kapacitáskihasználtság vállalatméret szerint, 2010. 01–2024. 01.

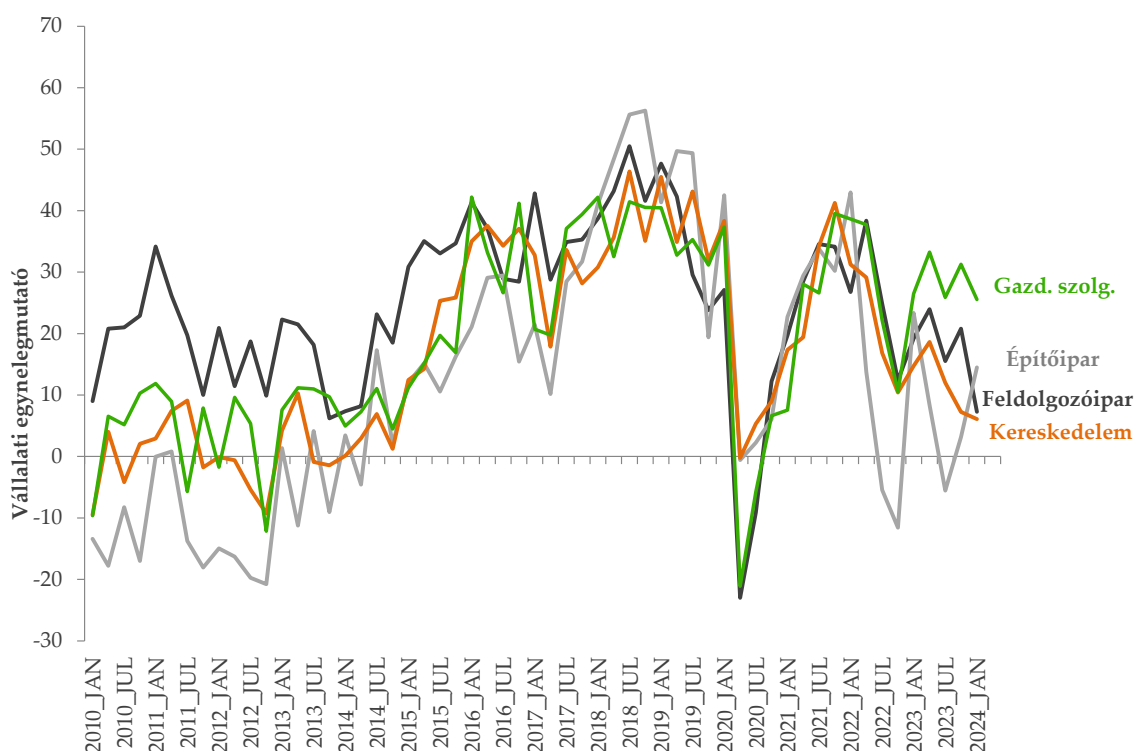

Forrás: GVI 2024

2. A Negyedéves Konjunktúramutató vállalati jellemzők szerint

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a szolgáltató vállalkozások esetében a legmagasabb (+26 pont), az építőipari cégek körében +15, az iparban +7 pont, míg a kereskedelemben tevékenykedő cégek körében (+6 ponttal) a legalacsonyabb. Az előző negyedévhez képest az építőipari cégek esetében 11 ponttal nőtt, a feldolgozóipari cégek körében viszont 14, a szolgáltatások területén 6, a kereskedelmi cégek esetében pedig 1 ponttal csökkent a Konjunktúramutató értéke.

2.1. A Negyedéves Konjunktúramutató gazdasági ág szerint, 2010. 01– 2024. 01.

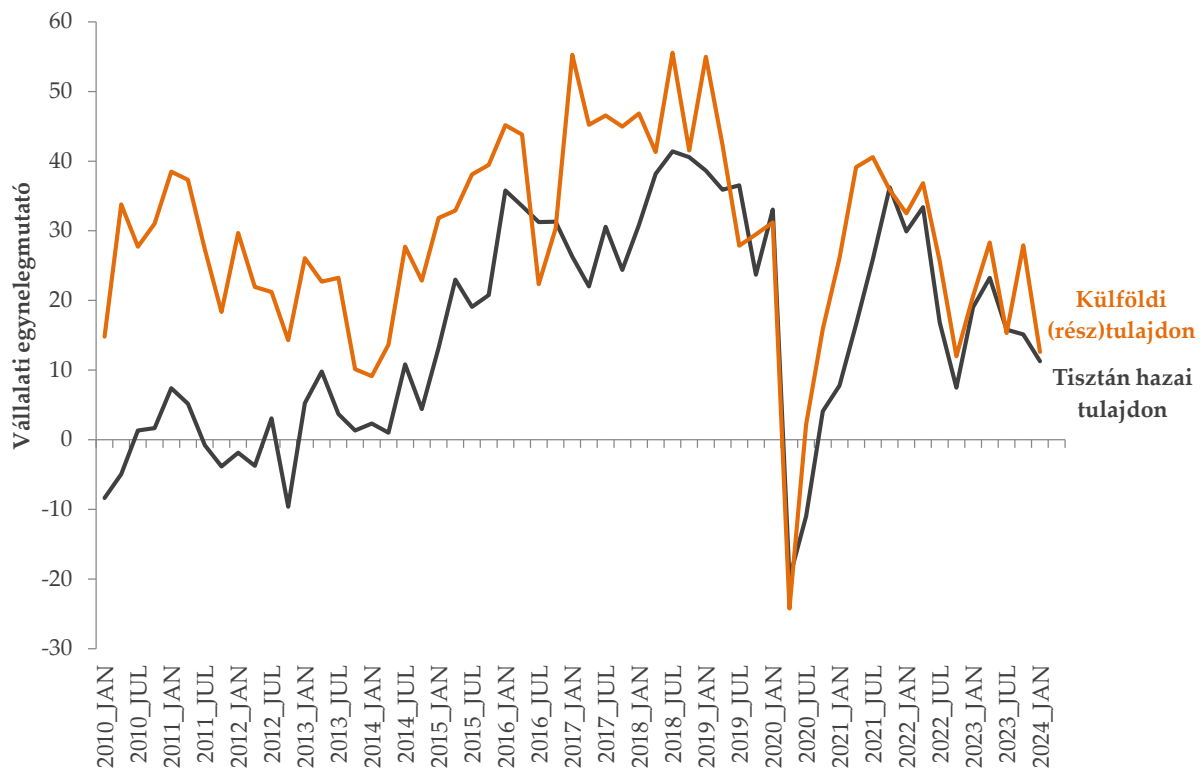

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégeket tulajdonszerkezet szerint vizsgálva látható, hogy a tisztán hazai tulajdonban lévő vállalkozások körében +11 pont, a külföldi (rész)tulajdonú vállalatok esetében pedig +13 pont a Negyedéves Konjunktúramutató értéke. A tisztán hazai tulajdonban lévő vállalkozások esetén az előző negyedévhez képest 4 ponttal, a külföldi (rész)tulajdonú cégek körében pedig 15 ponttal csökkent a mutató értéke.

2.2. A Negyedéves Konjunktúramutató tulajdonszerkezet szerint, 2010. 01– 2024. 01.

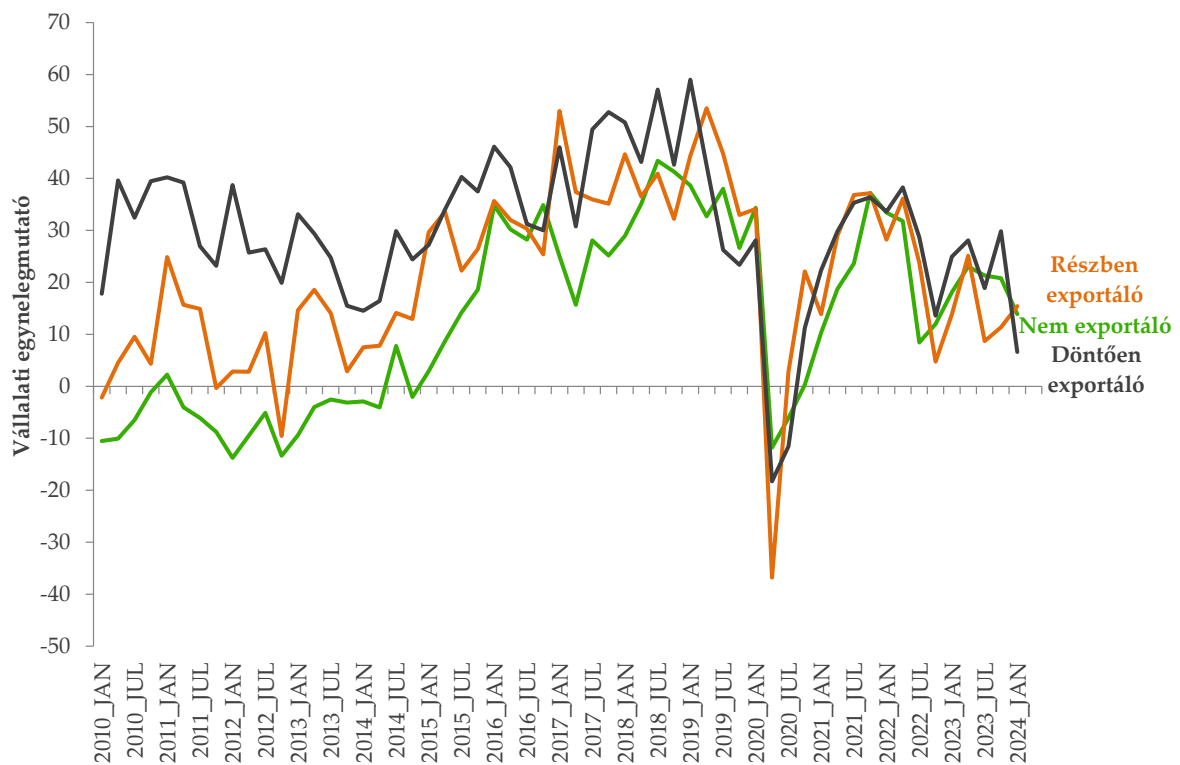

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a részben exportáló vállalkozások körében a legmagasabb (+15 pont), a nem exportáló vállalatok körében +14 pont, a döntően exportáló cégek körében pedig +7 pont. Az előző negyedévhez képest a részben exportáló cégek között 4 ponttal nőtt, a nem exportáló vállalatok esetében viszont 7, a döntően exportáló cégek körében pedig 23 ponttal csökkent a mutató értéke.

2.3. A Negyedéves Konjunktúramutató exporttevékenység szerint, 2010. 01– 2024. 01.

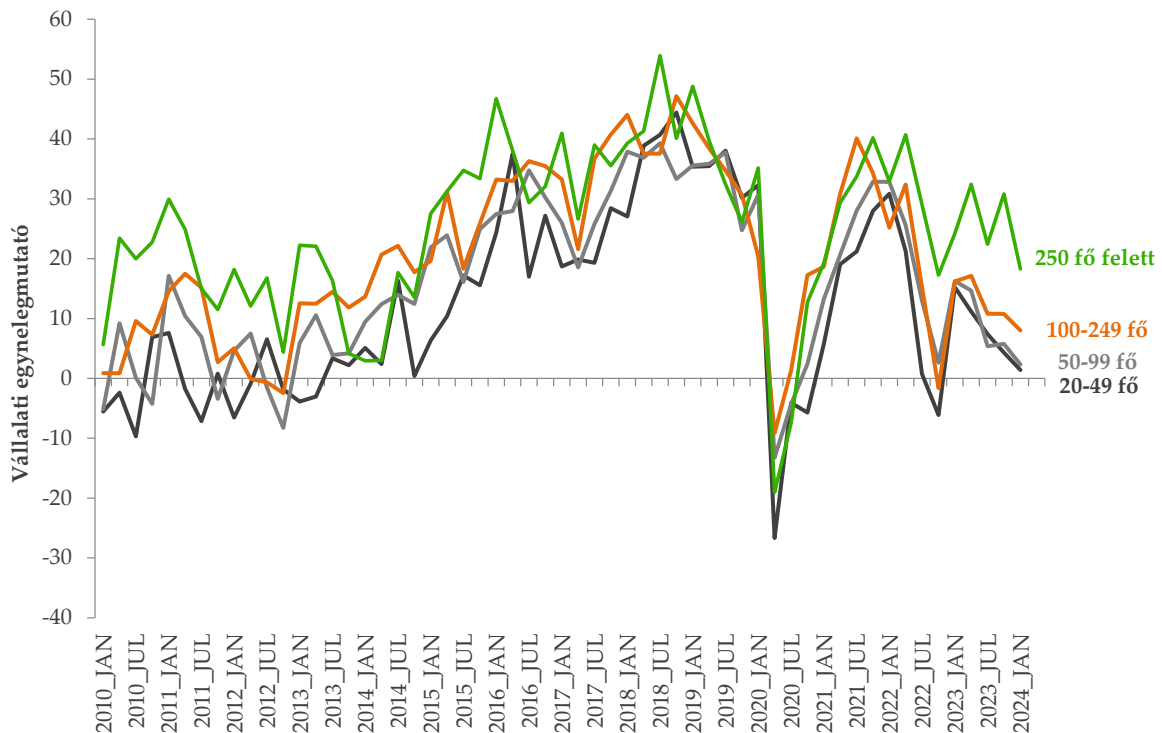

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A Negyedéves Konjunktúramutató értéke a 20–49 fős vállalkozások esetében +1 pont, az 50–99 fős kategóriában +2 pont, a 100–249 fős cégek esetén +8 pont, a 250 főnél nagyobb vállalatok körében pedig +18 ponton áll. Októberi vizsgálatunkhoz képest a 250 fő alatti kis- és középvállalkozások körében egyaránt 3, a nagyvállalatok esetében pedig 13 pontos csökkenés történt.

2.4. A Negyedéves Konjunktúramutató létszámkategória szerint, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százasként vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

3. A Negyedéves Konjunktúramutató komponensei

A fejezetben a Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulását mutatjuk be a kis- és középvállalkozások, illetve a nagyvállalatok körében.

A Negyedéves Konjunktúramutató tíz komponensből áll:

- jelenlegi/várható üzleti helyzet;
- jelenlegi/várható jövedelmezőség;
- beruházási aktivitás várható alakulása;
- jelenlegi rendelésállomány;
- elmúlt féléves/várható termelési szint;
- létszám várható változása;
- kapacitáskihasználás várható alakulása.

A mutató számításának és a komponensek leírásának részletei a Függelékben találhatóak meg.

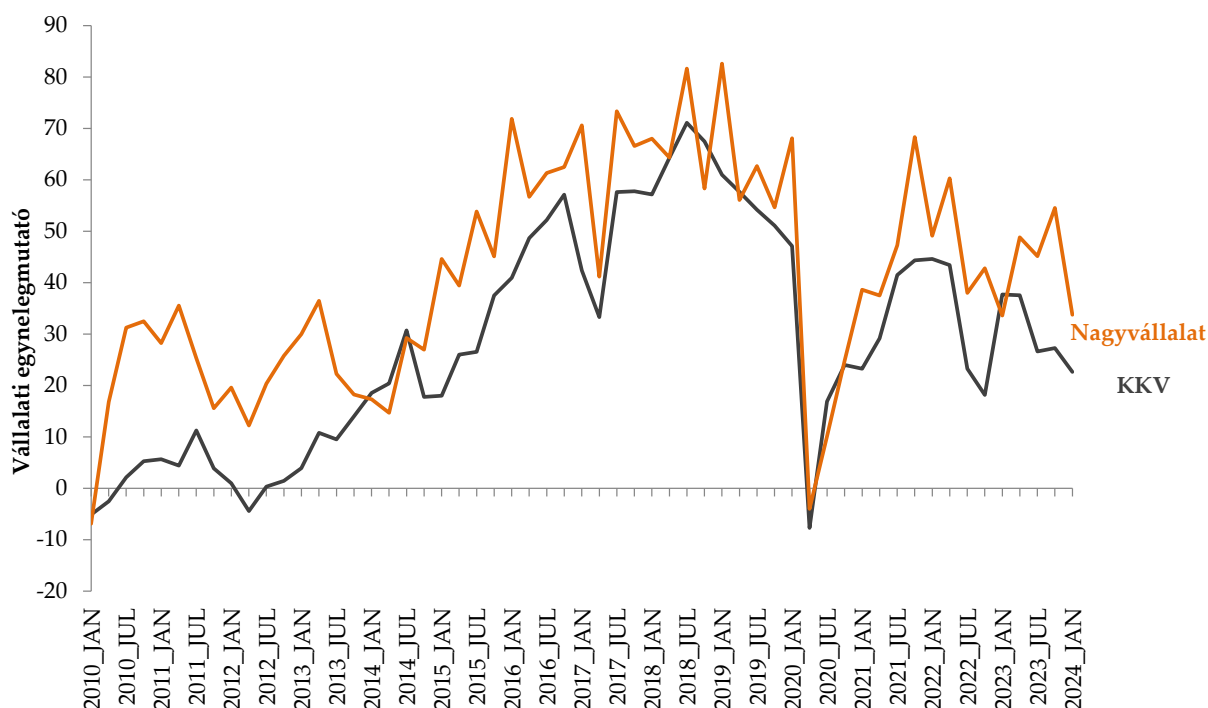
Az almutatók esetében megállapítható, hogy a vállalkozások vezetői pesszimistábban ítélik meg az összes vizsgált szempontot a 2023. októberi szinthez viszonyítva. Az előző negyedévhez képest a legnagyobb mértékű (15 pontos) romlás a jelenlegi üzleti helyzet megítélésében tapasztalható és szintén jelentős mértékű (rendre 14, 13, illetve 10 pontos) csökkenés történt a jelenlegi jövedelmezőség, a várható beruházási aktivitás és a jelenlegi rendelésállomány értékelése szempontjából is. Az előző év azonos időszakához képest legnagyobb mértékben az elmúlt féléves termelési szint (33 ponttal), a jelenlegi rendelésállomány (16 ponttal) és a várható termelési szint (13 ponttal) értékelése pesszimistább, de jellemzően a többi mutató is negatívabb az egy évvel ezelőtti értékéhez képest. Kivétel ez alól a várható üzleti helyzet értékelése, ami megegyezik tavaly januári szintjével, illetve a várható beruházási aktivitás, valamint a várható jövedelmezőség megítélése, amelyek 3, illetve 4 ponttal magasabbak az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A 2024. januári adatok alapján a nagyvállalatok az összes mutató esetén optimistábban ítélik meg helyzetüket a kis- és középvállalkozásokhoz viszonyítva. A legjelentősebb különbség a beruházások várható szintje (26 pont), a várható üzleti helyzet (21 pont), illetve a várható jövedelmezőség (19 pont) értékelése esetében tapasztalható.

2023. októberhez viszonyítva a kis- és középvállalkozások körében az elmúlt féléves és a várható termelési szint, a várható kapacitáskihasználtság és a várható létszám kivételével az összes többi indikátor csökkent, legnagyobb mértékben a beruházások várható szintjének (13 ponttal) megítélése romlott. A nagyvállalatok körében 2023. októberhez viszonyítva az összes mutató romlott, legnagyobb mértékben a jelenlegi üzleti helyzet (21 ponttal), a jelenlegi jövedelmezőség (20 ponttal), valamint a várható termelési szint (19 ponttal) megítélése vált pesszimistábbá. **Az előző év azonos időszakához képest** a kis- és középvállalkozások körében a várható jövedelmezőség (stagnálás) és a várható kapacitáskihasználtság (4 pontos javulás) kivételével a többi mutató csökkent, legnagyobb mértékben az elmúlt féléves termelési szint megítélése (39 ponttal). A nagyvállalatok esetében a jelenlegi üzleti helyzet és a jelenlegi jövedelmezőség megítélése stagnált, a beruházások várható szintje 5, a várható jövedelmezőség 6, a várható üzleti helyzet pedig 7 ponttal magasabb 2023 januárjához

viszonyítva, a többi mutató viszont alacsonyabb szinten áll. Megállapítható az is, hogy a koronavírus-járvány kitörésekor, 2020 áprilisában mért szinthez képest a kis- és középvállalkozások körében az elmúlt féléves termelési szint értékelése kivételével (ahol 7 ponttal alacsonyabb érték tapasztalható) az összes mutató megítélése azonos vagy pozitívabb (0–64 ponttal magasabb), mind a kis- és középvállalkozások, mind a nagyvállalatok körében.

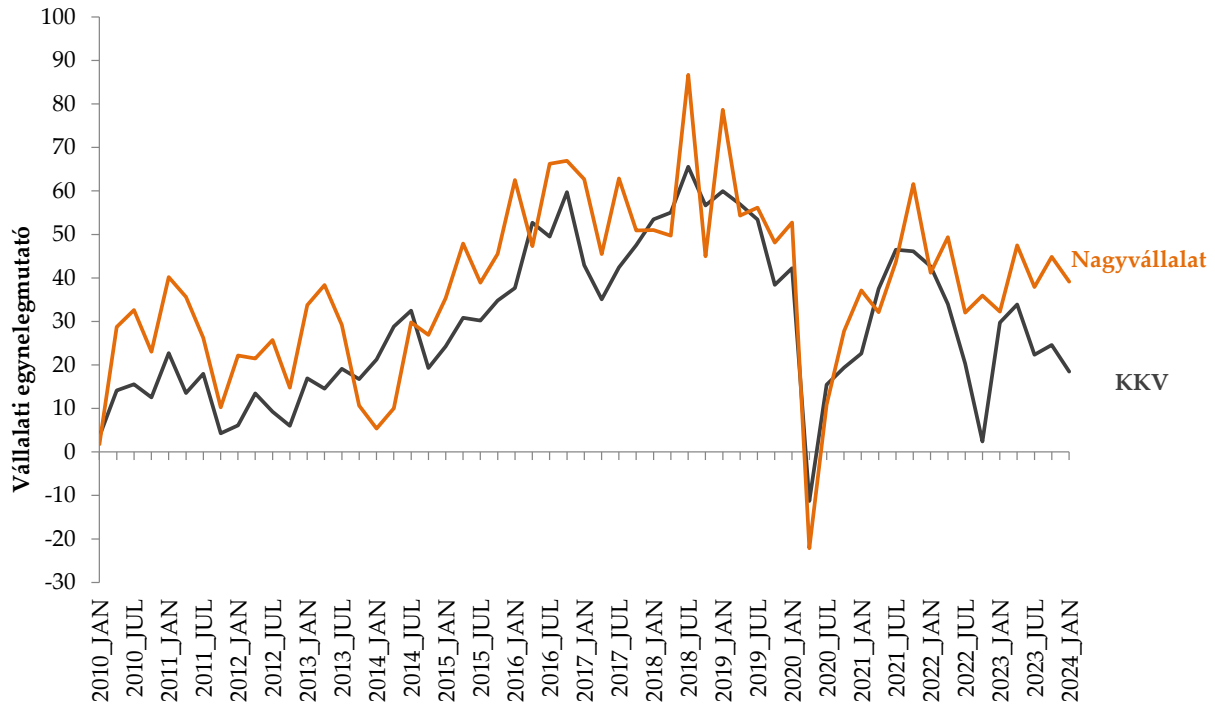
3.1. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi üzleti helyzet, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató –100 és +100 közötti értékeket vehet fel. –100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

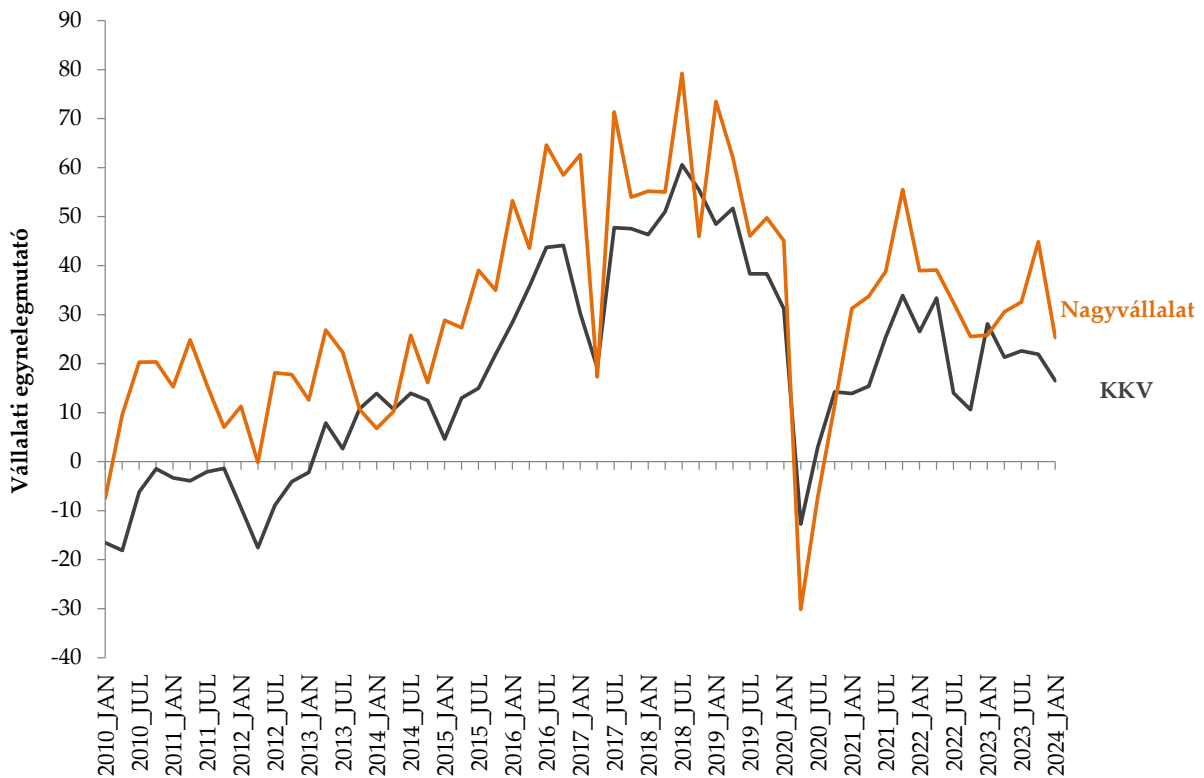
3.2. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható üzleti helyzet, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

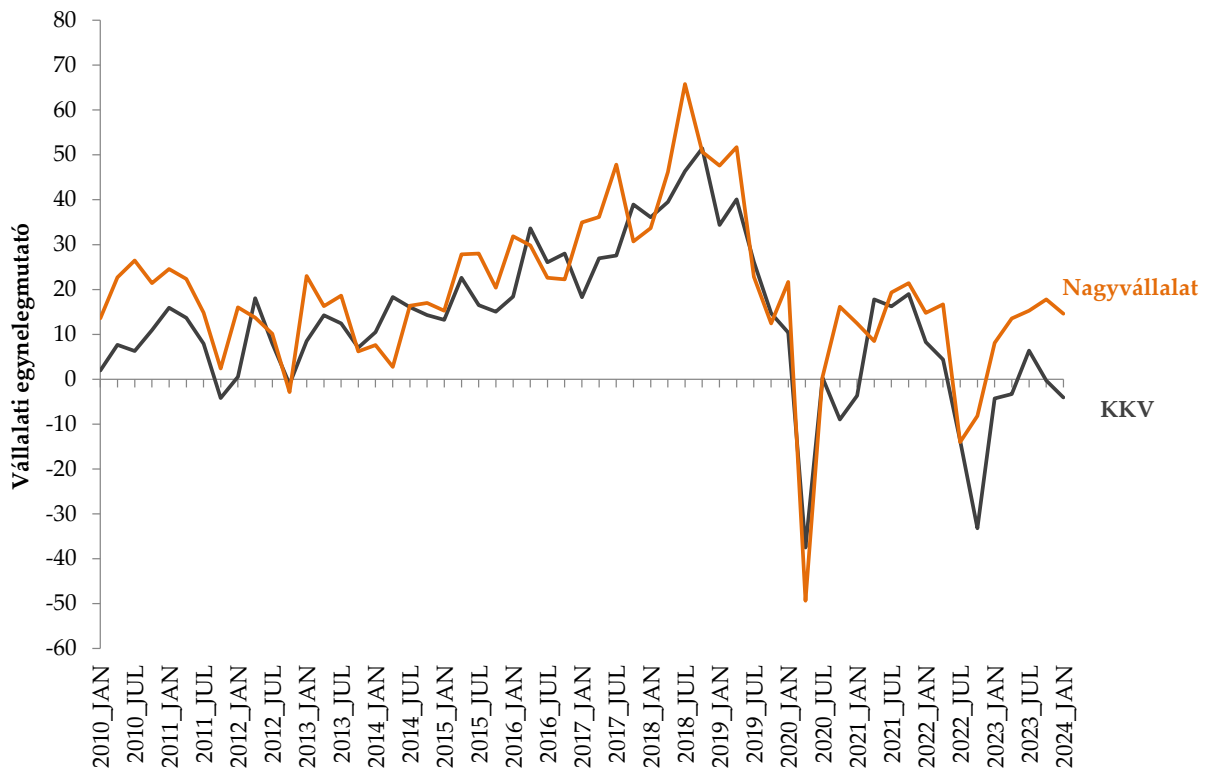
3.3. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi jövedelmezőség, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százasként vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

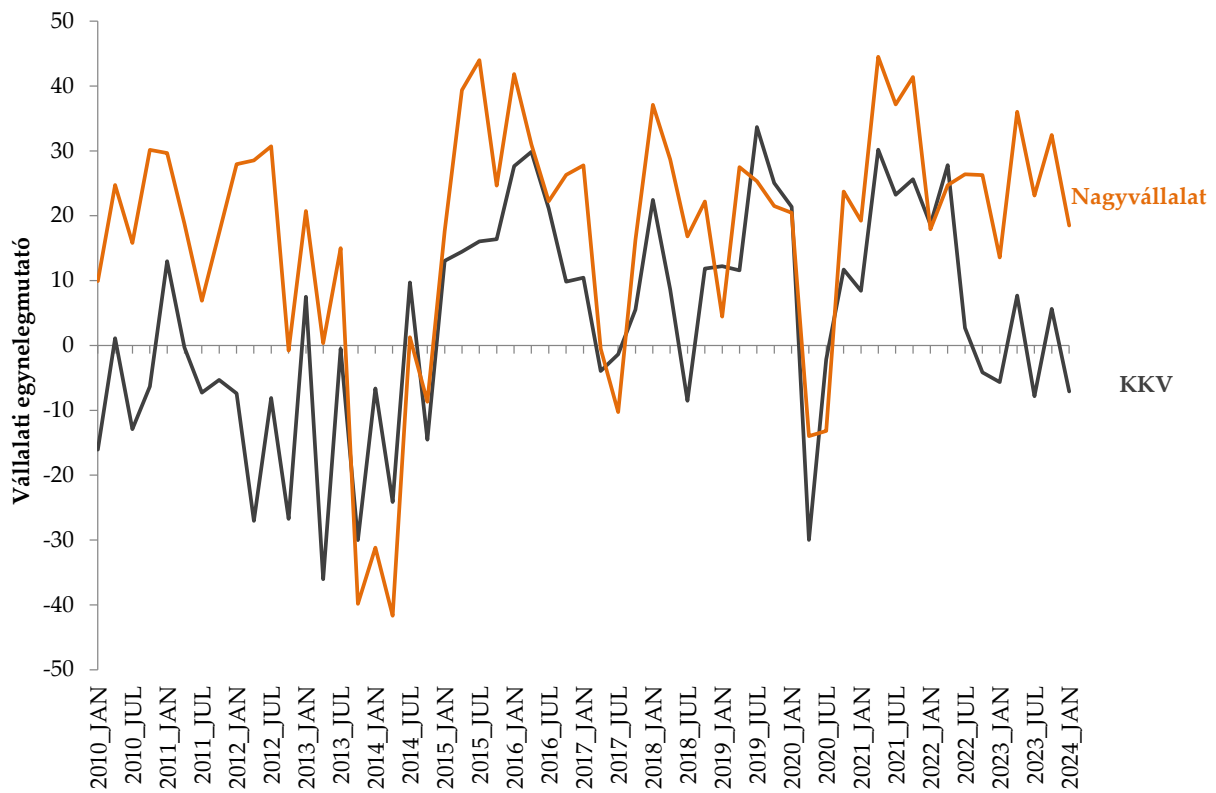
3.4. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható jövedelmezőség, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

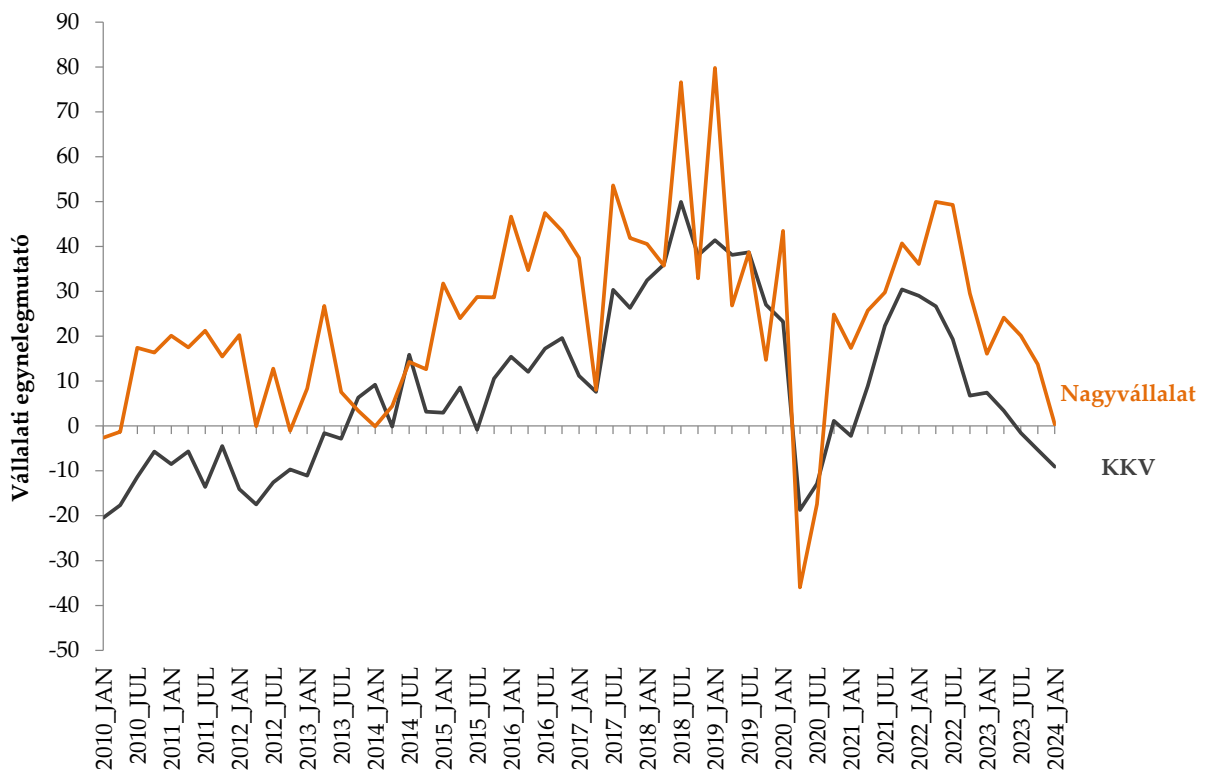
3.5. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható beruházási aktivitás, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Az ábrához a beruházási várakozások négy értékű változóját (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő) alkalmaztuk.

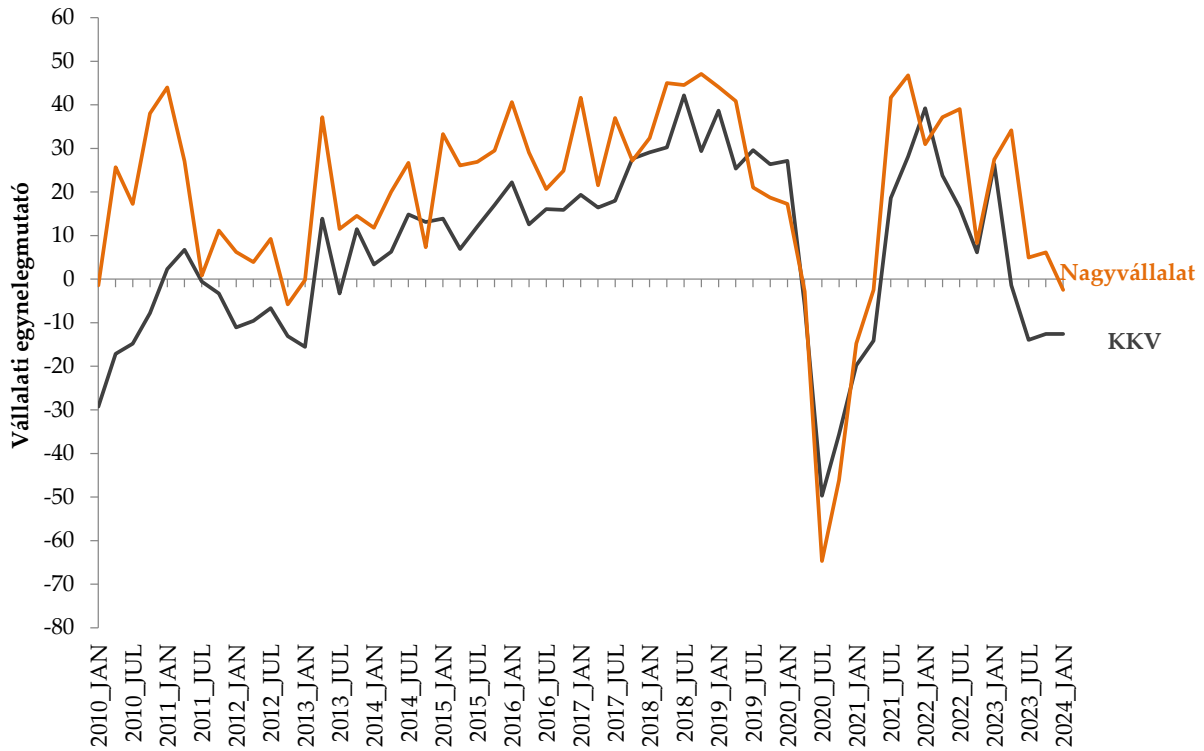
3.6. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – jelenlegi rendelésállomány, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

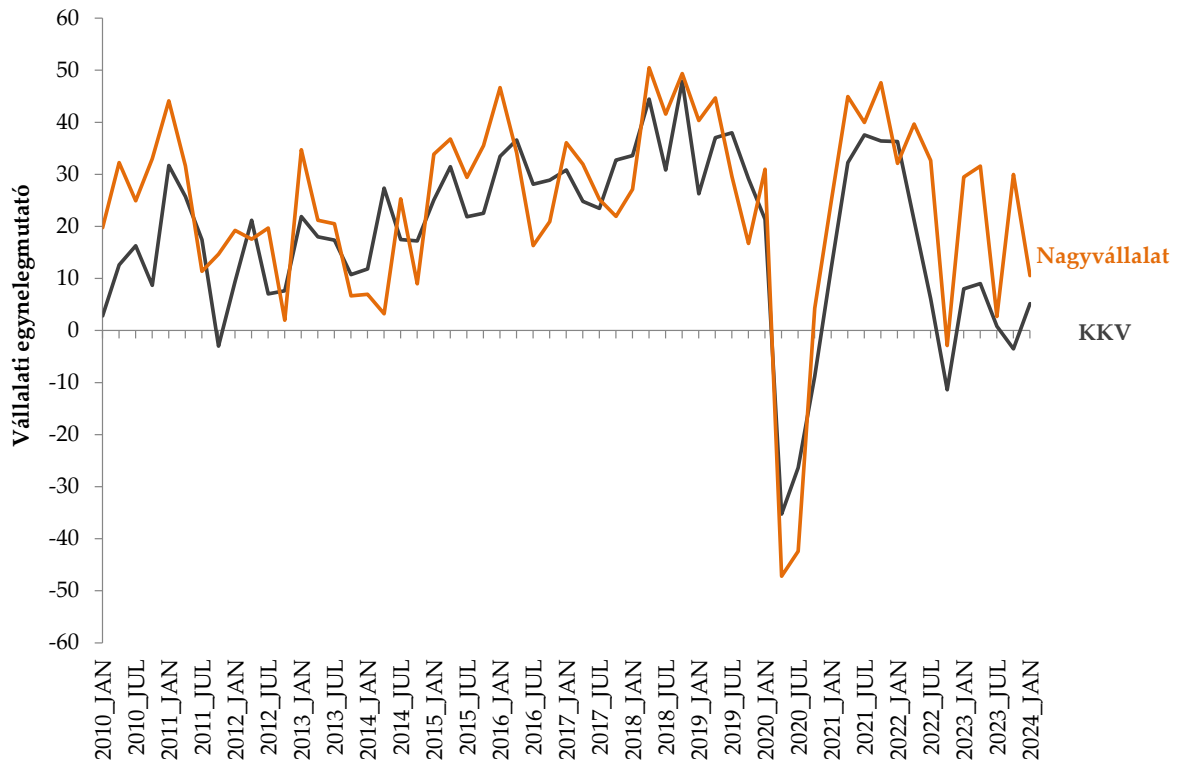
3.7. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – elmúlt féléves termelési szint, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százias skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

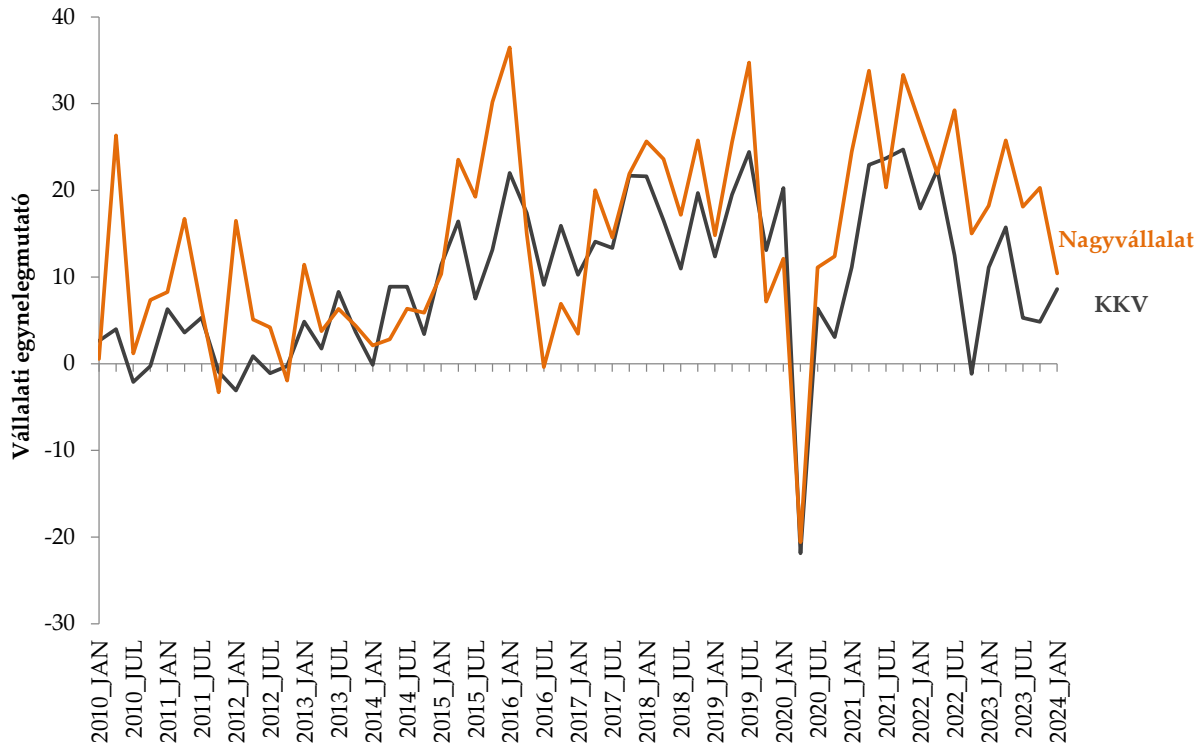
3.8. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – várható termelési szint, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egynelegmutatók. Az egynelegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

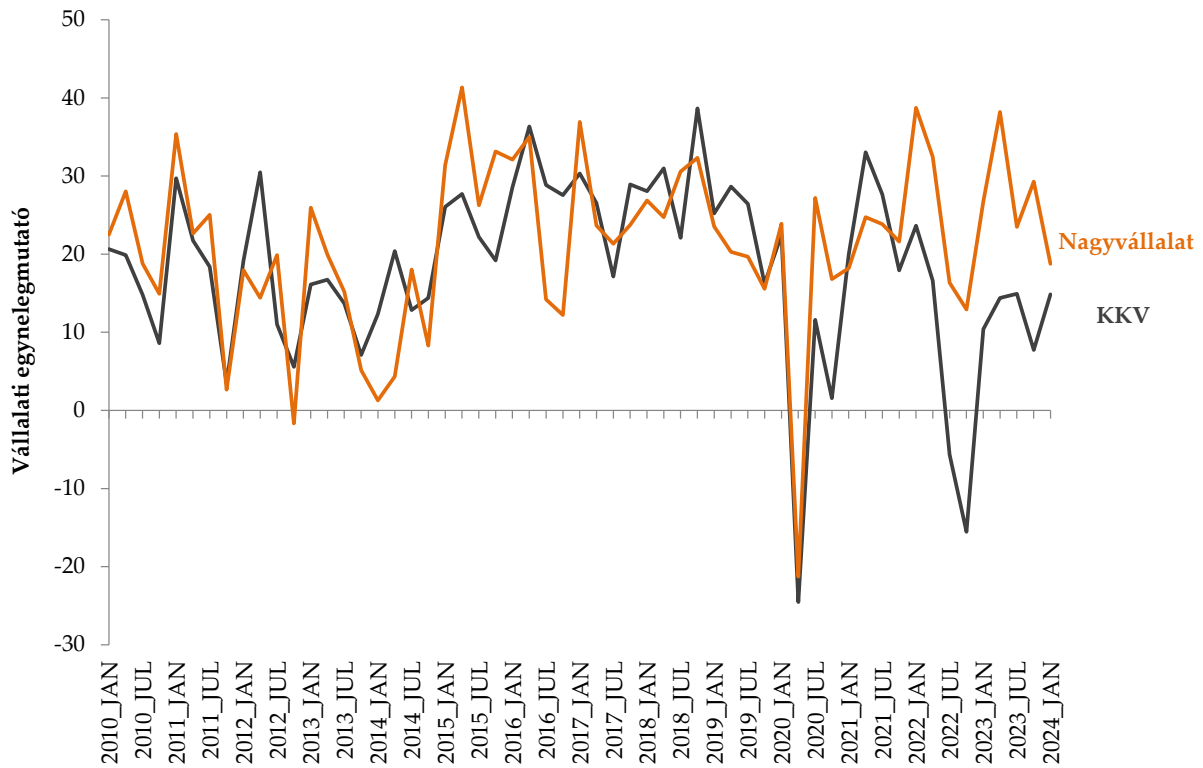
3.9. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – létszám várható változása, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százszálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

3.10. A Negyedéves Konjunktúramutató komponenseinek alakulása vállalatméret szerint – kapacitáskihasználás várható alakulása, 2010. 01– 2024. 01.

Forrás: GVI 2024

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százas skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Függelék²

A Negyedéves Konjunktúramutató kiszámításának képlete

$KI = (raj_ + uhj_ + vjj_ + tszm_ + lvv_ + uhv_ + vjv_ + cue_ + tszv_ + bvv_)/10$, ahol:

RAJ_:	rendelésállomány
UHJ_:	jelenlegi üzleti helyzet
VJJ_:	jövedelmezőség jelenleg
TSZM_:	termelési szint az elmúlt félévben
LVV_:	létszám várható változása
UHV_:	várható üzleti helyzet
VJV_:	várható jövedelmezőség
CUE_:	kapacitáskihasználás várható alakulása
TSZV_:	termelési szint várható alakulása
BVV_:	beruházási aktivitás várható alakulása

A Bizonytalansági Mutató kiszámításának képlete

BM = a Konjunktúramutató szórása

Az értékek jelentése

A mutatók értékét felmérő kérdésekre a vállalatok „Jó/Javul/Nő/Javulni fog/Nőni fog” válaszai 100 pontot, „Kielégítő/Nem változik/Azonos lesz/Változatlan” válaszai 0 pontot, „Rossz/Romlik/Romlani fog/Csökkenni fog/Csökken” válaszai pedig -100 pontot érnek.

A várható beruházási aktivitás négy értékű változójának értékei a következők. -100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő.

²A minta alapmegoszlásai és jellemzői, valamint az ábrákon bemutatott mutatók részletes adatai a [kutatás honlapján](#) elérhetők.